

ורכש מקרר חשמלי לקירור עמוק. משקים רבים שיתפו פעולה בניסויים הראשונים. בשנת 1961 הובאה זירמה קפואה מבריטניה מפרים שנבחנו על השבחת עטיני בנותיהם, אבל גם מבצע זה נשאר ללא המשך. בניסויים אלה וברכישת הציוד הושקע ממון רב. בינתיים התקדמה הטכניקה ובארה"ב עברו כבר לשימוש בחנקן נוזל שיש בו, כנראה, יתרונות מסויימים לעומת השימוש בקרח יבש.

ודאי שיש גם מיגבלות בהקפאת זירמה והשימוש בה, ודרושים עדיין ניסויים ומחקר מעמיק כדי להכיר את כל המיגבלות ולהתגבר עליהן. כן יש לחשוש שלא כל זירמה ניתנת להקפאה תוך שמירה על פוריותה המלאה. אבל אין לי כל ספק שנצטרך להתרגל למחשבה כי בעתיד נעבור לשימוש בזירמה קפואה ולא תסופק זירמה נוזלית מפר משביח אם זירמתו כשרה להקפאה. זירמה נוזלית תסופק רק מפרים צעירים לשם הבטחת מבחנם; הווה אומר — להזרעות חוזרות, החל מהשלישית.

גם להבא נרכוש הרבה פרים ונבחן אותם. אם אלה יהיו מקווי-דם שונים ככל האפשר (מסיבה זו ודאי נוסיף לייבא פרים מחו"ל, על אף החור מר הטיפול רב הערך שישנו כבר כיום בישראל) הרי נוכל להעלות את תביעותינו לגבי רמתם ולהחמיר בסלקציה. רק מעטים יישארו, ולמעשה רק מעטים דרושים לנו. בהעדר קירבת דם יתרה נוכל, ללא היסוס, לבצע בשנה 20,000 הזרעות ראשונות ושניות בזירמה קפואה משני פרים משביחים, וכל הפרים האחרים שלא יתאימו לכל הדרישות יהיו אז מיותרים.

יוחנן הנדל

חולדה, ספטמבר 1961.

אמנם חותר הוא לקראת השבחת עדרו. 72% בלתי חוזרות — לפי הדו"ח הנ"ל — הוא שיעור התעברות שלא הגענו אליו בזירמה נוזלית. ג. יש להניח שבארצות אחרות חרדים להתערבות הפרות לא פחות מאשר אצלנו. ואם בכל זאת עוברים בהדרגה לשימוש בזירמה קפואה יש, ללא ספק, סיבות מספיקות לכך — הן מבחינת ההשבחה, מבחינת ניצול פרים בעלי ערך מיוחד, והן מבחינת נוחות משלוח הזירמה, הפצתה ושימורה.

השימוש בזירמה נוזלית לא הכוזב; שמור לו גם להבא מקום נכבד. כך, למשל, אין טעם להקפיא את הזירמה של פרים צעירים לשם ביצוע ההזרעות ההכרחיות בשביל הבטחת המבחן. בתקופת ההמתנה לא יפעילוהו כלל, ואולי רק לעריכת ניסויים לקביעת התאמת זירמתו להקפאה. בענין הזירמה הקפואה קרה אצלנו, כנראה, דבר דומה לזה שקרה במכונות החליבה. תחילה חשבנו שהמכונה עושה בכוח חשמל בדיוק כל מה שעושה האדם בכוח שריריו. אך התברר שלא הגענו לניצול יעיל של מכונות חליבה כל עוד לא עברנו לחליבה במכון, כלומר — שידוד מערכות לשם הפקת תועלת מלאה מהמציאה חדשה. ההזרעה המלאכותית איננה באה במקום ההרבעה הטבעית; היא לא תשמש כאמצעי רבי-עוצמה בהשבחה וכן לא ינוצלו יתרונותיה במלואם כל עוד לא תונהג ההקפאה. גם כאן נחוץ שידוד מערכות — החל מסידורים טכניים לשם הקפאת הזירמה, שימורה והפצתה ועד להכשרת העובדים להשתמש בה בצורה תקינה. השרות להזרעה מלאכותית בבית-דגן, מתוך יזמה חלוצית, סקרנות או ראית הגולד, התחיל עוד לפני שנים בהקפאת זירמה, ואף הגדיל לעשות

זוטרות

* פרות יבשות ומבכירות לפני המלטתן הראשונה (ב"הכנה") צריכות לקבל במנות היומיות שחת מסוג משובח ביותר. אם השחת היא ממין גרוע יש להגיש 1 ק"ג קמח על-אספסת ביום לכל ראש.

* לפי סקר של מומחים מתחנת הנסיון שבאוהאי (ארה"ב) יוצא שתנובת החלב לכל אקר מספוא צריכה לגדול ב-400 פאונד כדי לפצות על הוצאות העבודה היתרות מחמת קציר הירק והובלתו לרפת, במקום רעיית העדר באותו שטח.